

Suvremena sociologija i urbano društvo – istraživanja, ak. god. 2016-2017 (syllabus)

Naziv kolegija: Suvremena sociologija i urbano društvo – istraživanja

Nosilac kolegija: dr. sc. Ognjen Čaldarović, red. prof.

Izvođači: dr. sc. Ognjen Čaldarović, red. prof. i dr. sc. Jana Šarinić, viša asistentica

Broj ECTS bodova: 6

Jezik: hrvatski, engleski

Trajanje: jedan (ljetni) semestar

Status kolegija: izborni kolegij, diplomski studij

Oblik nastave: 1+3, predavanja (1) i vježbe (3)

Uvjeti za upis kolegija: nema (preporuka: odslušan preddiplomski kolegij „Sociologija grada“ i/li odslušan kolegij „Suvremena sociologija i urbano društvo – teorijski pristupi“ te osnovna znanja metodologije društvenih znanosti)

Sadržaj kolegija:

U ovom kolegiju, studenti će provoditi manja sociološka istraživanja nekih karakterističnih elemenata urbanog društva, primjerice, javnih prostora, stambene i poslovne izgradnje, gradskog prometa, procesa revitalizacije grada i drugo. U ovom će se kolegiju prezentirati teme istraživanja u urbanim sredinama, a studenti će, grupirani u nekoliko skupina, tijekom semestra izvesti nekoliko samostalnih istraživanja urbane sredine u Zagrebu, koristeći se prvenstveno kvalitativnom metodologijom.

Studentske obaveze: redovito pohađanje nastave (predavanja i seminarska nastava), terensko istraživanje

Način polaganja ispita: usmena obrana koncepta istraživanja (tema i sinopsis), pisani izvještaj o provedenom istraživanju te usmena prezentacija rezultata istraživanja u okviru seminara

Raspored rada – predavanja (tjedni):

1-3. tjedan: predavanja o osnovama terenskih istraživanja - plan istraživanja, pregled i izbor relevantnih tema, konceptualizacija problema i istraživanja, hipoteze itsl.; prezentacija različitih tehnika istraživanja;

4-10. tjedan: izbor tema i terena istraživanja, operacionalizacija, priprema, provedba i obrada rezultata istraživanja; predaja pisanih izvještaja

11-14. tjedan: prezentacije rezultata istraživanja u okviru seminara

15. tjedan: završna rasprava i evaluacija kolegija.

Literatura:

1. Obavezna literatura za izradu teorijskog koncepta istraživanja (istraživački problem):

- Čaldarović, O. (2011). Urbano društvo na početku 21. stoljeća. Zagreb: Jesenski&Turk
- Tonkiss, F. (2005). Space, the City and Social Theory: Social Relations and Urban Forms. Polity Press.
- Chapman, D. W. i Larkham, P. J. (1994). Understanding Urban Design. An Introduction to the Processes of Urban Change. Birmingham: Faculty of the Built Environment. University of Central England..

2. Obavezna literatura za izradu nacрта istraživanja (sinopsis):

- Ocejo, R. E. ed. (2013). Ethnography and the City: Readings on Doing Urban Fieldwork. New York & London. Routledge.
- metodološki priručnici za sociologiju, po izboru (posebno kvalitativna metodologija)

3. Obavezna literatura za provedbu istraživanja i pisani izvještaj:

- Mišetić, A., Štambuk, M. i Rogić, I. (2004). Živjeti u Zagrebu. Prinosi sociologijskoj analizi. Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar.
- Poljičak, I. (2016). Povijesna jezgra Šibenika. Između propadanja i revitalizacije. Šibenik: Gradska knjižnica «Juraj Šižgorić» i Muzej grada Šibenika. (str. 179-287).
- Svirčić Gotovac, A. (2006). Kvaliteta stanovanja u mreži naselja Hrvatske. Sociologija i prostor. Vol.44 No.171 (1) Listopad 2006.
- preporučena dodatna literatura (u dogovoru s nastavnicima):
  - Čaldarović, O. i Lay, V. (1979). Karakteristični elementi fizionomije Zagreba i problemi gradskog značaja. Centar za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu.

- Čaldarović, O. et al. (2007). Istraživanje zadovoljstva stanovnika gradske četvrti Trešnjevka (Zagreb)
- Čaldarović, O. et. al. (2005). Sociološki aspekti visoke izgradnje u Zagrebu
- Čaldarović, O. (2011). Sociološka analiza područja Trnje u Zagrebu
- Svirčić, Gotovac A., Zlatar, J. (2012). ur. Akteri društvenih promjena u prostoru: transformacija prostora i kvaliteta života u Hrvatskoj, Zagreb: IDIZ.
- Zlatar, J. (2013). Urbane transformacije suvremenog Zagreba – sociološka analiza. Zagreb: Plejada i IDIZ

4. Materijali s predavanja i rada u seminaru

Dodatna literatura:

Opća literatura za koncept istraživanja

- Šarinić, J. i Čaldarović, O. (2015). Suvremena sociologija grada. Zagreb: Jesenski i Turk.
- Čaldarović, O. (2007). Javni i privatni interes u urbanoj obnovi, Oris, IX(43):74-79.
- Čaldarović, O. Još jednom o „urbanoj obnovi“ - o pojmovima i procesima obnove urbanog naslijeđa (2010). Kvartal VII (1-2): 70-76.
- Čaldarović, O., J. Šarinić, (2008). Suvremena komunikacijska tehnologija i urbana, sredina-prostor, mjesta, vrijeme. Socijalna ekologija, XVII(4):331-343.
- Čaldarović, O., Javni prostori i javnost u gradu: pretpostavke socijalne interakcije, Čovjek i prostor, (1996), br. 3-5 ili u knjizi Urbano društvo na početku 21 stoljeća
- Čaldarović, O., Šarinić, J., (2008). First signs of gentrification? Urban regeneration in the transitional society: The Case of Croatia. Sociologija i prostor. (181-182) 3-4: 369-383.

Pregled teorijskih pristupa i primjera istraživačkih tema:

- Bacque, Marie Helene et al. (2010). Social Mix Policies in Paris, IJOUAR, uvezani materijali
- Burton, E., Mitchell, L. (2006). Streets for Life.
- Chapman, D. W., Larkham, P. J., (1994). Understanding urban design. *Uvezani materijal*
- Čaldarović, O., (1987). Suvremeno društvo i urbanizacija. Zagreb: Školska knjiga.
- Čaldarović, O., (1989). Društvena dioba prostora. Zagreb: Sociološko društvo Hrvatske.
- CABE publications – Urban Public Spaces – 5 uvezanih volumena

- Carmona, M. et. al (2004). Public Places – Urban Spaces. The Dimensions of Urban Design. Amsterdam: Elsevier (fotokopirani materijali)
- Childs, M.C. (2004). Squares. A Public Place Design Guide for Urbanists (fotokopirani materijali)
- Dear, M. (...). Los Angeles and the Chicago School: Invitation to a Debate, International Journal of Urban and Regional Research (IJOUAR), *uvezani materijali, Urbana sociologija-tekstovi – 1.*
- Fainstein, S. S. (...) Economics, politics and development policy: the convergence of New York and London, IJOUAR, *uvezani materijali*
- „ „ (2009). Mega-projects in New York, London and Amsterdam, IJOUAR, *uvezani materijali*
- Gehl, J. (2006). Life between Buildings. Using Public Space. Danish Architectural Press. (fotokopirani materijal, uvezan)
- Goldman, M. (2010). Speculative Urbanism and the Making of the Next World City, IJOUAR, *uvezani materijali*
- Gulin-Zrnić, V. (2009). Kvartovska spika, Zagreb: Jesenski&Turk (knjižnica)
- Ho, K. C. (2010) Mixing and Belonging in the Global City, paper, *uvezani materijali, urbana sociologija-tekstovi-1*
- Hrvatska revija 1, 2006, blok o gradskim kvartovima, str. 65-111.
- Kirkpatrick, L. O., Smith, M. P. (2011). The Infrastructural Limits to Growth, IJOUAR, *uvezani materijali*
- Lawson, B.(2005). Space as Language. *Fotokopirani uvezani materijali.*
- Low, S. M., ur. (2006). Promišljanje grada. Zagreb: Jesenski&Turk (str. 7-59) (knjižnica)
- Marcuse, P. (...) „Dual City“: a muddy metaphor for a quartered city, IJOUAR, *uvezani materijali*
- Milicevich, A. S. (2001). Radical Intellectuals: What Happened to the New Urban Sociology?, IJOUAR, *uvezani materijali – urbana sociologija, tekstovi – 1.*
- Mišetić, A., Ursić, S. (2010). „Pravo na grad“: primjer borbe za očuvanje gradskog identiteta u Zagrebu. Sociologija i prostor 48 (1): 3-19.
- Molotch, H., Treskon, M. (2009). Changing Art: SoHo, Chelsea and the Dynamic Geography of Galleries in New York City, IJOUAR, *uvezani materijali*
- Nichols, W. (2010). The LA School. Difference, Poliotics, City, IJOUAR, (*uvezani materijali*)
- Pereković, P. et. al. (2007). Percepcija osnovnih karakteristika otvorenih prostora u stambenim naseljima – primjeri grada Zagreba i Velike Gorice. Društvena istraživanja 16(6):1103-1124.
- Rantisi, N. M. (2004). The Ascendance of New York Fashion, IJOUAR, *uvezani materijali*
- Sayer, A. (...) Postfordism in Question, IJOUAR, *uvezani materijali*
- Smith, N., Defilipis, J. (1999). The Assertion of Economics: 1990s Gentrification in the Lower East Side (New York City), IJOUAR, *uvezani materijali*

- Svirčić-Gotovac, A., Zlatar, J. (2008). Akteri rekonstrukcije Cvjetnog trga u Zagrebu. Sociologija i prostor 46 (1): 179-192.
- Tonnelat, S. (...) The Sociology of Urban Public Spaces, paper, *uvezani materijali – urbana sociologija- 1*
- ...Urban Age 1 i 2, *uvezani materijali*
- Zukin, Sh. (...) Loft Living as „historic compromise“ in the urban core. The New York Experience IJOUAR, (*uvezani materijali*)

Šira literatura o urbanom društvu:

- Baldassare, M., ed., Cities and Urban Living. Boulder: The Westview Press.
- Bridge, G., Watson, S., eds. (2002). The Blackwell City Reader. Oxford: Blackwell Publishing
- Butler, T., Watt, P. (2007). Understanding Social Inequality. London: Sage Publications
- Clavel, M. (2004). Sociologie de l'urbain. Paris: Anthropos
- Čapo, J., Zrnić Gulinić, V., ur. (2011). Mjesto, nemjesto – interdisciplinarna promišljanja prostora i kulture. Zagreb: Nova etnografija
- Dear, M. (2000). The Postmodern Urban Condition. Oxford: Blackwell Publishers Inc.
- Eade, J., Mele, Ch., eds. (2002). Understanding the City – Contemporary and Future Perspectives. Oxford: Blackwell Publishers
- Fainstein, S. S. (2010). The Just City. Ithaca and London: Cornell University Press
- Gottinder, M., Hutchinson, R., eds. (2006) The New Urban Sociology.
- Harvey, D. (2011) The Enigma of Capital and the Crisis of Capitalism. Croydon: Profile Books
- Harvey, D. (2012). Rebel Cities. From the Right to the City of the Urban Revolution. London: Verso
- Jencks, Ch. (1988). Moderni pokreti u arhitekturi. Beograd: Građevinska knjiga
- Kleniewski, N., ed. (2005) Cities and Society, Blackwell Publishing Ltd.
- Lefebvre, H. (1974). Urbana revolucija. Beograd: Nolit
- Low, S. M., ur. (2006). Promišljanje grada. Zagreb: Jesenski&Turk (str. 7-59)
- Marcuse, P. et al., ed. (2009). Searching for the Just City. Debates in Urban Theory and Practice. New York: Routledge
- Nas, Peter J. M. (2011). Cities Full of Symbols I & II. A Theory of Urban Space and Culture. Leiden: Leiden University Press (fotokopirani materijali, 2 toma).
- Prelog, M. (1973) Prostor-vrijeme. Zagreb: Društvo povjesničara umjetnosti.
- Sassen, S. (2007). A Sociology of Globalization. New York: Norton & Company
- Smith, M. P. (1979), The City and Social Theory
- Smith, M. P. (2001). Transnational Urbanism – Locating Globalization. Oxford: Blackwell Publishing
- Soja, E. W. (1989). Postmodern Geographies. The Reassertion of Space in Critical Social Theory. London: Verso
- Susser, I. ed. (2002) The Castells Reader on Cities and Social Theory. Oxford: Blackwell Publishers Ltd.

- Tonkiss, F. (2005). Space, the City and Social Theory. Social Relations and Urban Forms. Cambridge: Polity Press.
- Zukin, Sh. (2010) Naked City. The Death and Life of Authentic Urban Places. Oxford: Oxford University Press

Primjeri istraživanja (studije, diplomski, magistarski radovi):

- Alfier, Vilka, 2009, Male otočne zajednice na rubu izumiranja – primjer otoka Zlarina (diplomski rad)
- Bachler Maja: Sociološki aspekti ilegalne gradnje na primjeru naselja Kozari bok i Kozari putevi (2008, diplomski rad)
- Bauer Marina: Naselja zatvorenog tipa (2008, diplomski rad)
- Begović Hrvojka, 2009, Dobri i loši trgovi – što javni gradski prostor trga čini dobrim ... primjer Cvjetnog, Britanskog i Kvarternikovog trga (diplomski rad)
- Bahtijarević Dina: Socijalne dimenzije siromaštva u Hrvatskoj (2005, diplomski rad)
- Budisavljević, B. et. al. (2006). Nevidljivi Zadar – kako od periferije napraviti grad?
- Burić Vesna: Socijalne dimenzije zbrinjavanja komunalnog otpada: primjer Jakuševca (2006, diplomski rad)
- Čaldarović, O., (2001) Istraživanje svijesti o potrebi zaštite okoliša kod različitih interesnih skupina u delti Neretve (elaborat, fotokopiran)
- Čaldarović, O. (2007). Analiza socijalnih uvjeta za proglašenje dijela delte Neretve parkom prirode (elaborat, fotokopiran)
- Čaldarović, O. et al. (2007). Istraživanje zadovoljstva stanovnika gradske četvrti Trešnjevka (Zagreb) (elaborat, fotokopiran)
- Čaldarović, O. et. al. (2005). Sociološki aspekti visoke izgradnje u Zagrebu – u knjizi Č.O., Urbanizacija na početku 21 stoljeća ili šire - elaborat, fotokopiran
- Čaldarović, O. (2011). Sociološka analiza područja Trnje u Zagrebu (elaborat)
- Čaldarović, O., Klasnić, K., Weisglass, M. (2011). Socioekonomska analiza otoka Mljet i područja Nacionalnog parka Mljet (I i II).
- Čaldarović, O., Kljenak, Maja (2006). Sociološka studija Zadra (elaborat, fotokopiran)
- Gajšak, Petra (2009) Trgovački centar – kvazi javni prostor? (diplomski rad)
- Granić Katarina, (2010), Povijesna jezgra grada u funkciji turizma – primjer Dioklecijanove palače u Splitu, (diplomski rad)
- Grupa autora (1978) Sociološka studija o Gornjem gradu i Kaptolu, Zagreb: Institut za povijest umjetnosti (elaborat)
- Lay, Vl., Čaldarović, O. (1979). Karakteristični elementi fizionomije Zagreba i problemi gradskog značaja. Zagreb: Centar za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu (elaborat, fotokopirano)
- Leburić, A. et al., (2003), Splitska povijesna jezgra: zapušteno srce grada
- Perinić Lea, 2010, Smjernice za transformaciju javnih gradskih prostora – primjer riječkog lukobrana (diplomski rad, Kulturalni studiji, Filozofski fakultet, Rijeka)

- PPS – Project for Public Spaces, 2009. (fotokopirani materijali)
- Rešetar Vojko: Ulica kao javni prostor: primjer zagrebačke Tkalčićeve ulice (*međusveučilišni specijalistički studij „Upravljanje gradom“*, magistarski rad (2010).
- Rogić, I. et. al (1989). Urbana drama Donjeg grada (Zagreb)
- Rossini, D.,(2010), Istraživanje obiteljske kič izgradnje i njezinog urbanog konteksta (diplomski rad)
- Stojanović Goran, 2009, Privlačnost shopping centra na primjeru Avenue Malla (diplomski rad)
- Šego, Petar: Beskućnici u Zagrebu (2008, diplomski rad)
- Šuljok Adrijana, 2004, Neki aspekti otočne revitalizacije: primjer otoka Lastovo (diplomski rad)
- .... Urban Age I & II (2005). Nekoliko tekstova raznih autora o urbanizacijskim problemima Londona. London: London School of Economics and Political Science. (fotokopirana publikacija s interneta)
- Žmikić Dunja, 2010, Obnova središnjih zagrebačkih trgova, specijalistički završni rad, Poslijediplomski stručni studij „Upravljanje gradom“